

**UCHWAŁA NR 89/X/19
RADY GMINY NOWA RUDA**

z dnia 27 września 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Nowa Ruda na lata 2019-2026**

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506) oraz art. 16 b ust 1 i 2, art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.), **Rada Gminy Nowa Ruda uchwala co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Ruda na lata 2019-2026, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nowa Ruda.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Bożena Solek - Muzyka

Załącznik do uchwały Nr 89/X/19
Rady Gminy Nowa Ruda
z dnia 27 września 2019 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH GMINY NOWA RUDA
NA LATA 2019-2026**

Wstęp znaczenie i cele dokumentu

Proces transformacji ustrojowej państwa wywarł istotny wpływ na wszystkie dziedziny życia społecznego objęte szeroko rozumianą polityką społeczną. Zmiany jakie zaszły w Polsce po roku 1989 odcisnęły znaczące piętno na sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju. Obserwowanym, szybkim procesom modernizacyjnym w każdej dziedzinie życia towarzyszyły burzliwe zmiany w sferze społecznej.

Pojawiła się nierównowaga w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, postępujące zróżnicowanie mieszkańców według uzyskiwanych dochodów. Zapanowała tendencja powiększania się grupy społecznej, która potrzebuje różnego rodzaju wsparcia. Procesowi tych zmian towarzyszył szereg negatywnych zjawisk takich jak: bezrobocie, ubóstwo, wzrost patologii społecznych. To spowodowało, że wśród zadań, które realizuje samorząd gminny szczególne ważne i istotne stały się zadania z zakresu pomocy społecznej.

Nowa Koncepcja pomocy społecznej powinna opierać się na długofalowym planowaniu. Niezbędne jest aby oderwać się od być może istotnych w danej chwili, ale jednak tymczasowych problemów, a skoncentrować się na najważniejszych zagadnieniach. Dlatego też koniecznym stało się opracowanie dokumentu strategicznego wyznaczającego główne cele do osiągnięcia w dziedzinie polityki społecznej, wskazującego jednocześnie niezbędne i konieczne działania by te cele zrealizować. Dotyczy to wszystkich szczebli zarządzania poczynając od gmin na ministerstwach kończąc. Na szczeblu gminnym takim dokumentem jest Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Obowiązek jej wykonania wynika z przepisu art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 115, poz. 728 ze zm.). Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną, a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy wymaga profesjonalnego i systematycznego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

W oparciu o diagnozę została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych w sferze pomocy społecznej. Aktualnie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wdraża do realizacji model nastawiony na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów.

Jest to możliwe dzięki rozwojowi różnego rodzaju usług dla różnych grup świadczeniobiorców, wyspecjalizowanej pracy socjalnej.

Systemowe podejście do rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę podejmuje się także pracę z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania GOPS mają na celu nie tylko łagodzenie skutków trudnej sytuacji bytowej świadczeniobiorców pomocy społecznej lecz także usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej.

Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata i służba zdrowia.

Opracowanie i przyjęcie do realizacji niniejszej strategii jest wypełnieniem ustawowego obowiązku ustalonego w art. 17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku – o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz.593), którego celem jest jak najlepsze wypełnianie zadań gminy wobec swoich mieszkańców w zakresie pomocy społecznej.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Niniejszy rozdział traktuje o mieszkańcach gminy, ich strukturze wiekowej i ekonomicznej oraz o stanie i możliwościach obsługi społeczeństwa przez podmioty gospodarcze i inne instytucje powołane dla jego potrzeb.

Gmina Nowa Ruda liczy 11 472 mieszkańców i zajmuje powierzchnię 13 970 ha. Składa się z 17 sołectw. Przyrost naturalny w gminie jest ujemny od kilku lat wykazuje tendencję spadkową.

Rok	Urodzenia	Zgony
2015	91	158
2016	75	150
2017	96	158
Razem	262	466

Źródło: Dane statystyczne GUS

Najistotniejszym elementem potrzebnym do diagnozy sytuacji społeczeństwa do jego potrzeb w zakresie pomocy społecznej – jest jego **kondycja ekonomiczna**, którą kształtuje dostępność pracy lub innych źródeł utrzymania.

Dla przedstawionej struktury wiekowej społeczeństwa gminy, większy potencjał gospodarczy i intelektualny skupiony jest w miastach takich jak Wałbrzych, Świdnica, Jelenia Góra, Wrocław.

Część populacji wieku produkcyjnego posiada inne zabezpieczenie środków na utrzymanie: jest to prawo do świadczeń ZUS lub gospodarstwo rolne.

W diagnozie sytuacji duże znaczenie ma także **szkolnictwo**. W gminie jest ono dość dobrze rozwinięte.

Funkcjonuje w odniesieniu do potrzeb: siedem przedszkoli oraz siedem szkół podstawowych.

W zakresie obsługi społeczeństwa po linii **ochrony zdrowia** na terenie gminy nie funkcjonują Ośrodki Zdrowia, jako zakłady publicznej służby zdrowia. Funkcjonują natomiast ośrodki zdrowia jako Sp. z o.o. należące do firmy „PRO-MED.”

Ww. jednostki świadczą usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, finansowanej przez NFZ.

Nad całością realizacji zadań społeczno – opiekuńczych gminy czuwa, powołana w tym celu jednostka organizacyjna gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednostka ta swoim zasięgiem działania obejmuje teren całej gminy. Zatrudnia ogółem 17 pracowników w tym pięciu socjalnych.

W szczególności są to:

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
 - 2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
 - 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
 - 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
 - 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
 - 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
 - 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie *przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia*;
 - 8) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi z matką, ojcem lub rodzeństwem;
 - 9) praca socjalna;
 - 10) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych;
 - 11) dożywianie dzieci;
 - 12) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
 - 13) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
 - 14) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
 - 15) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
 - 16) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.
2. Do zadań własnych gminy należy:
- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
 - 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków oraz pomocy w naturze;

3) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;

4) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;

2) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w *przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia*;

3) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;

4) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;

5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom

6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Część rozwojowa w zakresie:

1. Wsparcie dla rodzin dotkniętych ubóstwem

2. Ograniczenie bezrobocia na terenie gminy oraz łagodzenie jego negatywnych skutków społecznych

3. Zwalczanie problemu alkoholizmu oraz łagodzenie negatywnych skutków tego zjawiska

4. Stworzenie perspektyw dla dzieci i młodzieży

5. Działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, starszych i przewlekle chorych

6. Prewencja, profilaktyka oraz skuteczna walka z wszelkimi przejawami patologii społecznych

7. Wzmocnienie oddziaływania i intensyfikacja działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Codziennemu życiu mieszkańców Gminy Nowa Ruda towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują większą lub mniejszą grupę ludzi, należącą do ludzi pokoleniowo młodszych lub starszych. Powstaje wówczas problem społeczny. Każdy mieszkaniec gminy, który znajduje się w trudnej sytuacji życiowej, nie mogący sprostać jej samemu ma prawo szukać pomocy w instytucjach państwowych i samorządowych ustawowo zobowiązanych do udzielania takiej pomocy. Podstawową i najważniejszą jednostką zobowiązaną do takiej działalności na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W oparciu o pełną penetrację środowiska społecznego gminy oraz na podstawie realizacji przez Ośrodek zadań – stan, diagnoza problemów społecznych w gminie jest następująca:

Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w trzech ostatnich latach kształtowała się jak niżej:

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej
2018	198
2017	256
2016	307

Źródło: OZPS Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za rok 2018

Jak wynika z przedstawionej tabeli na przestrzeni trzech ostatnich lat ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej znacznie się różni. Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej uwarunkowana jest przede wszystkim wielkością środków finansowych w danej rodzinie. W ocenie pracowników socjalnych zmniejszenie liczby rodzin korzystających z pomocy wynika z polepszenia się sytuacji ekonomicznej społeczeństwa ponieważ priorytetem prac socjalnych GOPS w Nowej Rudzie jest praca socjalna ukierunkowana na odzyskanie zdolności rodzin do funkcjonowania prawidłowego w społeczeństwie a także polityka prorodzinna prowadzona przez państwo.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy są:

- ubóstwo
- bezrobocie
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w tym rodziny niepełne i wielodzietne)
- niepełnosprawność
- długotrwała choroba
- alkoholizm
- potrzeba ochrony macierzyństwa
- bezdomność
- narkomania
- przystosowanie się do życia po opuszczeniu zakładu karnego

Ilość udzielonej pomocy w roku 2018 obrazuje niniejsza tabela:

Powody udzielenia pomocy i wsparcia	Liczba rodzin ogółem
UBÓSTWO	150
BEZROBOCIE	109
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	98
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	90
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM	36
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	26
ALKOHOLIZM	17
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM W TYM: RODZINY WIEŁODZIETNE	12
BEZDOMNOŚĆ	5
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4
PRZEMOC W RODZINIE	2
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	2
NARKOMANIA	1
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA – W TYM: WIEŁODZIETNOŚĆ	1
SYTUACJA KRYZYSOWA	1

Źródło: OZPS Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za rok 2018

1. Ubóstwo.

Ubóstwo określa się jako stan w którym jednostce czy określonej grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje także potrzeby takie jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestniczenie w świadczeniach kulturalnych.

Ubóstwo w powiązaniu z przyczyną jego występowania jest głównym powodem przyznawania pomocy przez GOPS

Na ukształtowanie się tego zjawiska w tych rejonach miały wpływ takie wydarzenia, jak:

- utrata pracy poprzez likwidację zakładu pracy,
- rozkład małżeństwa poprzez alkoholizm, przemoc w rodzinie i in. brak wykształcenia i kwalifikacji,
- długotrwała choroba i niepełnosprawność

2. Bezrobocie

Główne przyczyny narastania bezrobocia w naszej gminie można wymienić:

- duży spadek popytu na siłę roboczą,
- wyż demograficzny powodujący bezrobocie wśród ludzi młodych, likwidacja nierentownych zakładów,
- niewystarczająca dynamika rynku pracy w procesie tworzenia nowych miejsc pracy.
- brak wystarczającej liczby zakładów pracy chronionej

Okres bezrobocia członka rodziny jest dla wielu gospodarstw domowych szczególnie trudny.

W szybkim czasie pojawiają się problemy finansowe, rodzi się konieczność szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny. Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność ponownego znalezienia zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie. Okres bezrobocia oznacza radykalną zmianę rozkładu czasu w ciągu dnia co sprzyja wykluczeniu społecznemu.

W zmianie trybu życia ujawnia się tradycyjny podział ról na kobiece i męskie. Bezrobotni mężczyźni często sięgają po używki, głównie w celu rozładowania stresu. Osoby o niewielkich szansach na rynku pracy (brak kwalifikacji, zaawansowany wiek) dostrzegają raczej nadmiar wolnego czasu i rodzące się przygnębienie, a rozczarowanie lub stres leczą alkoholem lub nikotyną. Bardziej aktywnie i twórczo starają się wykorzystać swój czas ci bezrobotni, którzy dostrzegają szansę poprawy swojej pozycji na rynku pracy (młodzi, posiadający poszukiwany zawód lub gotowi do przekwalifikowania się).

Złe warunki materialne są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne związane z poczuciem braku stabilności i bezpieczeństwa socjalnego zwłaszcza u kobiet. Niskiej kondycji psychosomatycznej towarzyszy w szczególności wzrost zapadalności na niektóre choroby zakaźne, choroby społeczne nerwice, choroby serca, choroby psychiczne oraz znaczny wzrost zachorowalności na czynną gruźlicę płuc, tradycyjnie już uznaną za chorobę będącą wynikiem biedy i niedożywienia. Bezrobotni objęci pomocą społeczną zauważają u siebie niepokojące pogorszenie stanu zdrowia. Odsetek osób odczuwający nowe dolegliwości wyraźnie rośnie wraz z wydłużaniem się czasu pozostawania bez pracy. Jest to wyraźny dowód, jak silnie negatywnym doświadczeniem może być bezrobocie. Oprócz dolegliwości somatycznych część bezrobotnych zauważa u siebie pogorszenie samopoczucia. Prawie wszyscy bezrobotni odczuwają niepokój, lęk, przygnębienie, rozdrażnienie, mają kłopoty ze snem, czują, że coś im zagraża. Duża część bezrobotnych uważa, że nie ma wpływu na ważne decyzje rodzinne i że ludzie są w stosunku do nich niesprawiedliwi. Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem bezrobocia jest zagrożenie bezpiecznej egzystencji własnej rodziny. Brak pracy ma negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny. Powoduje jej szybką degradację, potęguje biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Dla podopiecznych GOPS dotkniętych bezrobociem dużym problemem jest regulowanie należności za opłaty mieszkaniowe, które są wysokie w stosunku do dochodów rodziny. Jako

pierwsze oszczędności czynione są na opłatach czynszowych, następnie za media, co naraża rodzinę na dodatkowy lęk przed eksmisją lub odcięciem dopływu energii.

Obserwując zachowania bezrobotnych korzystających z pomocy GOPS zauważa się, że zmuszeni są oni do czynienia oszczędności nawet kosztem zakupu żywności, odzieży czy innych niezbędnych potrzeb do prawidłowej egzystencji nieuwłaczającej godności człowieka.

Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, sublimację wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków. Praca zawodowa rodziców wpływa na postawy i zachowanie dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieśniczym, uznawane przez nie wartości czy preferowane cele. Dążenia dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają więc bez wpływu na dokonywaną przez młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej pozycji. Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne takie jak: nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami, itp.

Głębokość zmian w rodzinie spowodowanych bezrobociem zależy w dużej mierze od struktury rodziny, jej fazy rozwoju, statusu społecznego, stanu zagospodarowania materialnego, kondycji zdrowotnej członków rodziny oraz środowiska lokalnego. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych. Warto podkreślić w tym miejscu, że również ograniczenie kontaktów rówieśniczych dzieci na skutek rezygnacji z usług placówek opiekuńczo – wychowawczych, edukacyjnych czy kulturalnych. Odczuwanie przez dzieci własnej sytuacji jako gorszej często prowadzi do stopniowej izolacji środowiskowej, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. Obok wcześniej wymienionych skutków bezrobocia występuje jeszcze taki element jak nieplanowe, bez zadaniowe funkcjonowanie rodziny, bez określonych bliżej celów i hierarchii zadań czekających na realizację. Racjonalne planowanie życia rodzinnego może odbywać się jedynie przy założeniu wydolności finansowej rodziny, w pokrywaniu wydatków na cele konsumpcyjne i usługowe oraz poczuciu stabilności dochodów. Jeśli zachwianie podstaw materialnych jest krótkotrwałe może nastąpić czasowe zawieszenie realizacji lub realizacja okrojona, natomiast dłuższe trwające braki mogą wywołać rezygnację z pewnych planów bez szansy na ich realizację w przyszłości. Zaznaczyć należy, że pewnych zadań z natury przypisywanych rodzinie w danym cyklu jej rozwoju nie można przesunąć w czasie ponieważ spowoduje to nieodwracalne skutki w wymiarze indywidualnym, rodzinnym i społecznym.

3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Osoby niepełnosprawne w naszym kraju stanowią liczną społeczność. Prognozy GUS przewidują, że zjawisko to będzie się w najbliższym czasie pogłębiać. Mówiąc o osobach niepełnosprawnych mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczoną niepełnosprawność przez Zespół ds. Orzekania o Stopniu niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS, jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne należy uznać osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów. Obserwacje pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami oprotezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitację. Dużym problemem są bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Na tej płaszczyźnie widać niedoinwestowanie poradni zdrowia, przedszkola, szkół. Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

4. Alkoholizm

Nadużywanie alkoholu stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Zjawisko to nie omija społeczeństwa Gminy Nowa Ruda. Problem jest trudny i złożony. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców gminy i nie respektuje płci, wieku ani stanu intelektualnego. Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się w swojej pracy od wielu lat.

Alkoholizm w rodzinie to konieczność pomocy społecznej wszystkim członkom tej rodziny. Alkohol w rodzinach jest przyczyną wpędzania ich w ubóstwo, występuje tam przemoc, tracą się wartości wychowawcze. Często rodzina się rozpada i traci swoje więzi. Alkoholizm jest chorobą społeczną, często ukrywaną, dlatego trudno określić na terenie gminy jego rzeczywiste rozmiary.

Pomocą w walce z problemem alkoholowym jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wpłynęło do niej w roku 2018 14 wniosków o objęcie leczeniem odwykowym osób nadużywających alkoholu. Komisja nie może stosować przymusu wobec zgłoszonych osób, które nie przyszły na rozmowę motywacyjną. Może natomiast takie osoby skierować do lekarza biegłego i psychologa, aby przeprowadzili badania i wydali pisemną opinię czy dana osoba jest uzależniona od alkoholu, oraz o tym w jakiego rodzaju zakładzie leczenia odwykowego należy ją leczyć.

Komisja ściśle współpracuje ze szkołami z terenu gminy, z policją, sądem, prokuraturą, kuratorami, Zespołem Interdyscyplinarnym przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej oraz GOPS-em.

5. Bezdomność

Bezdomność to jedno z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej. Dla społeczeństwa bezdomność stanowi zagrożenie bezpieczeństwa i spokoju. Bezdomności osób towarzyszy nadużywanie alkoholu. Zjawisko bezdomności w Gminie Nowa Ruda występuje marginalnie.

Świadczona dla bezdomnych pomoc w ostatnich trzech latach dotyczyła:

- przyznawania zasiłków na zakup leków
- zakupu odzieży
- zapewnienia miejsca w noclegowniach – opłacenie pobytu

Wizja i cele strategii

WIZJA: GMINA, W KTÓREJ RODZINY I OSOBY W KAŻDYM WIEKU CZUJĄ SIĘ BEZPIECZNIE ORAZ AKTYWNI KORZYSTAJĄ Z USŁUG, MIEJSC WSPARCIA I KULTURY

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych założeń.

I Cel strategiczny
Diagnozowanie problemów społecznych

II Cel strategiczny:
Budowa zintegrowanego systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

III Cel strategiczny:
Tworzenie systemu wsparcia na rzecz osób bezrobotnych

IV Cel strategiczny:
Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

V Cel strategiczny:
Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

VI Cel strategiczny:
Inicjowanie i rozwój wolontariatu na terenie gminy

CEL STRATEGICZNY I

DIAGNOZOWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Kierunki działania:

1. Ocena stanu potrzeb społecznych.
2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
3. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
4. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
5. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
6. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
7. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
8. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służących ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.

CEL STRATEGICZNY II

BUDOWA INTEGROWANEGO SYSTEMU POMOCY RODZINEI DYSFUNKCYJNEJ

Kierunki działania

1. Utrzymanie dziecka w rodzinie poprzez pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie albo wzmocnienie ich funkcji
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi prawami.
3. Przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.
4. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym.
5. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej.
6. Dożywianie dzieci, właściwa opieka pedagogiczna, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
7. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy.
8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.

9. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do Szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.

CEL STRATEGICZNY III:
TWORZENIE SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB BEZROBOTNYCH.

Kierunki działania:

1. Wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
2. Rozwijanie aktywnych form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym – długotrwale bezrobotnym.
3. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kłodzku w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy.
4. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych.
5. Dążenie do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie poradnictwa oraz zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
6. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.

CEL STRATEGICZNY IV:
**ROZWIJANIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH I
NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

Kierunki działania:

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej opieki.
2. Usprawnienie osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym.
4. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie.
6. Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.
7. Ułatwianie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi.
8. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych.
9. Rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług.
10. Rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizacji.
11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych.

12. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.
13. Wsparcie materialne dla osób samotnych w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.
14. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo.
15. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych.
16. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.

CEL STRATEGICZNY V:

BUDOWA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEN

Kierunki działania:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkomanii.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.
4. Ograniczenie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
5. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem.
6. Wdrożenie stosownych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
7. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i innych środków odurzających.
8. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych.
9. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

CEL STRATEGICZNY VI:

INICJOWANIE I ROZWÓJ WOLONTARIATU NA TERENIE GMINY

Kierunki działania:

1. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do budowy struktur wolontariatu.
2. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju wolontariatu na terenie gminy.
3. Inicjowanie ruchu pozarządowego na terenie gminy.
4. Propagowanie idei wolontariatu wśród społeczności lokalnej.

Monitoring i ocena efektywności strategii

Monitoring

Najlepszym kryterium monitoringu i ewaluacji strategii będą zmiany w zmniejszeniu eskalacji problemu lub całkowitym jego wyeliminowaniu.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie Gminy oraz OZPS prowadzona przez GOPS w Nowej Rudzie raz w roku. Poza tym bazę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych, biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Ocena realizacji Strategii odbywać się będzie pod kątem:

- stopnia realizacji kierunków działania oraz celów;
- efektywności, rzetelności i jakości realizowanych wskaźników.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych będą polegały na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikację kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena będzie wymagała odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami. Ewaluacja będąca działalnością z natury normatywną, z jednej strony wykorzystującą istniejące normy, z drugiej zaś propozycje wprowadzania nowych rozwiązań i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ze względu na podstawowy cel jakim jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Monitoring strategii będzie służył zapewnieniu odpowiedniej jakości jej wdrażania. Będzie obejmował analizę efektów realizacji działań o określone w projektach wskaźniki finansowe oraz wskaźniki odnoszące się do produktów i rezultatów. W pozostałych przypadkach stosowane będą metody analityczne.

Zadania realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizowane będą zarówno w ramach bieżącej działalności.

Efektywność

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna o ile zaimplementowane zostaną wszystkie zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnie z przyjętymi kierunkami działań, które cechować będzie przede wszystkim:

efektywność - jako jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak najmniejszym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy realizowane w ramach strategii rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych.. Służą zachowaniu równowagi między interesami

różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

Skuteczność - czyli zgodność między stanem rzeczy określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Za skuteczne uznawane będą nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie, jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego np. ograniczenie obszarów ubóstwa.

celowość – czyli cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania.

1. Pierwszą grupę stanowią środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii.
2. Środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową.

Podsumowanie / Uwagi końcowe

Prezentowane opracowanie stanowi pewnego rodzaju schemat, kierunkową matrycę, możliwą do zastosowania w toku rozwiązywania różnorodnych problemów jednostkowych i grupowych.

Założenia te wpisane w strategię rozwiązywania problemów społecznych pozwolą władzom publicznym, organizacjom pozarządowym i innym podmiotom na elastyczne reagowanie na pojawiające się zagrożenia dla stabilności i jakości życia mieszkańców gminy.

Dzięki sprecyzowaniu w Strategii najważniejszych problemów społecznych naszej gminy, wybrane cele i ich hierarchia oraz propozycje rozwiązań powinny przyczynić się do poprawy sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Aktywizowanie społeczności lokalnych, tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i grupy, uruchomienie strategii pomagania ludziom i sobie samym jest również celem opracowania niniejszej strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który wymaga, w niektórych sytuacjach aktualizacji, należy przy tym pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków strategii. Najczęściej ze względu na zmieniające się uwarunkowania zarówno wewnątrz gminy, jak i jej otoczeniu, modyfikacjom możemy poddać zapisy ulepszające w częściach strategicznie operacyjnych. Jednak najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie. Ważne jest, żeby konsekwentnie dążyć do poprawy jakości życia mieszkańców zawartych w celach głównych strategii, ponieważ nie powinny one poddawane być zmianom i modyfikacjom.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 16 b. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.) gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej.

Strategia ta zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Zgodnie natomiast z art. 17 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W związku z powyższym konieczne i uzasadnione jest podjęcie niniejszej uchwały.

Przewodnicząca Rady

Bożena Solek - Muzyka